Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/3472

16.7.2025

Resolution från Europeiska regionkommittén – Europeiska regionkommitténs prioriteringar för 2025–2030

(C/2025/3472)

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

MED BEAKTANDE AV

— Europeiska rådets strategiska agenda 2024–2029,

— Europeiska kommissionens politiska riktlinjer 2024–2029,

— Europeiska regionkommitténs samarbetsavtal med Europaparlamentet och Europeiska kommissionen.

Europeiska regionkommittén (ReK) anser att #Sammanhållning, #Resiliens och #Närhet är dess viktigaste prioriteringar för mandatperioden 2025–2030.

I. *#Sammanhållning*

ReK vill särskilt framföra följande synpunkter:

1. Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning är centrala mål för EU, och de lokala och regionala myndigheternas deltagande är avgörande för att uppnå dessa mål genom flernivåstyre, ett budskap som också framförts inom ramen för sammanhållningsalliansen.

Konkurrenskraft

2. Lokala och regionala myndigheter är viktiga drivkrafter för konkurrenskraft med tanke på deras nära förbindelser med medborgarna, ekonomiska aktörer, den akademiska världen och andra berörda parter. Lokala och regionala myndigheter genomför EU:s strategiska agenda på fältet och stöder effektivt innovationsekosystem genom investeringar och offentlig upphandling, tillhandahåller offentliga tjänster av hög kvalitet för att stimulera den regionala utvecklingen och skapar förutsättningar för en platsbaserad industripolitik för att åstadkomma minskade koldioxidutsläpp, stärka konkurrenskraften och skapa arbetstillfällen av hög kvalitet.

3. ReK stöder helhjärtat ett djärvt, platsbaserat och territoriellt inkluderande tionde ramprogram och europeiskt forskningsområde med ökat stöd till lokala och regionala innovationsekosystem, förbättrade synergier mellan sammanhållningspolitisk finansiering och FoI-finansiering samt ett fullständigt erkännande av de lokala och regionala myndigheterna som aktörer som möjliggör kunskapsekonomin.

4. Kommittén understryker vikten av att ge ungdomar makt att påverka sin egen situation med hjälp av utbildning. Det är också viktigt att ge dem den kompetens som krävs för att lyckas på den framtida arbetsmarknaden, så att vi kan komma till rätta med bristen på arbetskraft. Laglig migration kan också vara en grundläggande drivkraft för tillväxt som berikar lokala ekonomier och stärker den regionala konkurrenskraften.

5. Ett konkurrenskraftigt EU förutsätter att det finns en välutvecklad lokal och regional dimension och förbättrade strukturer för flernivåstyre när det gäller samordningen av industripolitiken, eftersom konkurrenskraftiga regioner är ett grundläggande villkor för konkurrenskraften.

6. Fullbordandet av den inre marknaden, inbegripet fri rörlighet för tjänster, kapitalmarknadsunionen och ökade investeringar är viktiga faktorer för att trygga EU:s konkurrenskraft på lång sikt. En robust, innovativ och resilient inre marknad kräver en stark sammanhållningspolitik i vilken konkurrenskraften är ett viktigt inslag.

7. För att göra EU:s ekonomi mer konkurrenskraftig är det viktigt med nya satsningar på att uppnå aktiv subsidiaritet genom konstruktivt samarbete på alla nivåer och att ta fasta på den samlade erfarenheten hos kommuner och regioner, vilka genomför den största delen av EU-lagstiftningen, samtidigt som EU:s ekonomiska, sociala och miljömässiga standarder upprätthålls och regleringsmässig stabilitet säkerställs.

8. Små och medelstora företag är ryggraden i lokalsamhällena och tillhandahåller utbildning, sysselsättning och viktiga varor och tjänster, och bidrar samtidigt till resiliens och diversifiering.

9. Kommittén kommer att verka för ett konkurrenskraftigt affärsklimat som gynnar små och medelstora företag i EU:s regioner genom platsbaserad politik, förenkling, en minskad administrativ börda och investeringar i kompetens och innovation.

EU:s budget

10. EU-budgeten måste utgöra en garanti för en meningsfull platsbaserad politik på lång sikt om tanken är att den ska vara ett viktigt investeringsverktyg och en stabilisator när det gäller att hantera EU:s föränderliga prioriteringar i ett utmanande geopolitiskt läge med ökande ekonomisk ojämlikhet och en klimatkris som förvärras i allt snabbare takt.

11. EU måste förses med tillräckliga finansiella medel för att kunna uppnå resultat, så att mycket viktiga nya mål inte äventyrar sedan länge fastställda prioriteringar och de fördragsenliga målen.

12. En effektiv flerårig budgetram efter 2027 måste utvecklas i samordning med de lokala och regionala myndigheterna, som är strategiska partner i detta sammanhang på grund av deras unika förståelse av lokala investeringsbehov. Partnerskapsprincipen och flernivåstyre är därför avgörande framgångsfaktorer när det gäller att göra EU mer konkurrenskraftigt, inkluderande, säkert, resilient och hållbart. All eventuell centralisering av utformningen eller genomförandet av fleråriga program måste avvisas.

13. Skattemässig decentralisering är fortfarande avgörande för att uppnå effektiva offentliga tjänster, främja konkurrenskraft och ge medborgarna ökat inflytande.

14. Nya egna medel, liksom incitament för att locka privat kapital, bör för EU:s del utgöra inslag i den bredare diskussionen om finansieringen av EU:s långtidsbudget för att möta de grundläggande nya utmaningar som den står inför.

En rättvis omställning

15. En övergripande och holistisk strategi med ett riktat platsbaserat synsätt är avgörande för att hantera de socioekonomiska effekterna av den tredubbla (gröna, digitala och demografiska) omställningen med tanke på de olika utgångslägena, styrkorna och asymmetriska sårbarheterna i EU:s regioner. Stödet för en rättvis omställning inom sammanhållningspolitiken måste förbli robust, eftersom det kan frigöra potential och skapa en positiv dynamik för hållbar utveckling.

Hållbara bostäder till överkomlig kostnad

16. Alla har rätt till en anständig bostad till överkomlig kostnad. Många EU-medborgare har svårt att komma in på fastighets- och hyresmarknaderna, vilket påverkar sammanhållningen i EU, människors livskvalitet, stadsplaneringen samt tillgängligheten och säkerheten i våra städer. Det finns ett akut behov av att ta itu med den allvarliga bostadskrisen i många delar av EU, och av att utrota hemlösheten senast 2030.

II. ***#Resiliens***

ReK vill särskilt betona följande synpunkt:

17. Med resiliens, i vid bemärkelse, avses förmågan att reagera på naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan, säkerhetshot och ekonomisk och politisk instabilitet inom EU och i resten av världen. För att uppnå resiliens krävs ett nära samarbete på alla förvaltningsnivåer, och det behövs också en förstärkning av EU:s och de lokala och regionala myndigheternas förmåga att reagera på olika former av kriser med hjälp av lämpliga instrument och finansiella medel.

Gränsöverskridande samarbete

18. Det europeiska territoriella samarbetet spelar en central roll som ett ypperligt exempel på europeiskt mervärde. Det måste ses som en prioritet och stärkas i nästa fleråriga budgetram.

Klimatförändringarna

19. EU:s kommuner och regioner utsätts i allt högre grad för konsekvenserna av klimatförändringarna och den pågående miljöförstöringen. Detta är ett allvarligt problem som man i högre grad behöver inrikta sig på, och mer finansiella medel behöver anslås till förebyggande åtgärder och anpassningsåtgärder på detta område. För att EU:s mål om klimatneutralitet senast 2050 ska kunna uppnås krävs det ett rättsligt bindande mål om att minska koldioxidutsläppen med 90 % senast 2040 samt ambitiösa och realistiska insatser, i enlighet med ramen för den gröna given.

20. Det finns ett akut behov av att stärka de lokala och regionala myndigheternas strukturella och finansiella förmåga att skapa samverkanseffekter mellan åtgärder för att skydda klimatet och bevara den biologiska mångfalden och samtidigt främja forskning och innovation, begränsa klimatförändringarna och anpassa sig till dem, hantera risker och förbättra sin beredskap inför klimatkatastrofer.

Vattenresiliens

21. Vattenresiliens är en kritisk global utmaning av central vikt för EU:s konkurrenskraft och för möjligheterna att uppnå resultat på områdena klimatanpassning, skydd av biologisk mångfald, minskning av föroreningar, livsmedelstrygghet, den cirkulära ekonomin och folkhälsa. Den måste därför beaktas i all relevant EU-politik.

22. Integrerade vattenförvaltningsstrategier som kombinerar naturbaserade innovativa lösningar måste utvecklas och genomföras på lokal och regional nivå.

Ren och säker energi till överkomlig kostnad

23. En effektiv, ekonomiskt hållbar, ren och rättvis lokal energiomställning är central för att minska EU:s strategiska beroenden samt kombinera miljömål och konkurrenskraft.

24. I ett alltmer komplext geopolitiskt läge är det ytterst viktigt att främja mikroproduktion av energi och decentraliserade system för förnybar energi.

25. Fullbordandet av den europeiska energiunionen, med en fullt integrerad och sammanlänkad marknad i hela EU och ett välfungerande styrningssystem i centrum, kommer att vara grundläggande för att öka EU:s energitrygghet och undvika att energipriserna blir ett stort hinder för EU:s industri och en börda för medborgarna.

26. De lokala och regionala myndigheternas roll är avgörande för att uppnå en hållbar och socialt rättvis energiomställning, garantera de lokala företagens konkurrenskraft och bekämpa energifattigdom, men för att öka energieffektiviteten och den lokala energiproduktionen måste man se till att deras finansiering är tillräcklig, vilket inbegriper direkta medel för lokala och regionala myndigheter.

Hälsa

27. En frisk befolkning och en stark, allmänt tillgänglig och innovativ hälso- och sjukvårdssektor är viktiga faktorer för samhällets resiliens inom EU och en hörnsten i EU:s strategiska oberoende.

28. I sitt arbete med att bygga upp och genomföra den europeiska hälsounionen måste EU, tillsammans med sina medlemsstater, regioner, kommuner och landsbygdsområden, ta itu med utmaningar såsom minskande arbetskraft inom hälso- och sjukvården, problem med försörjningen av kritiska läkemedel, hälso- och sjukvårdsinfrastrukturens stora sårbarhet för cyberattacker, långvarig ojämlikhet i hälsa och en ökande förekomst av kroniska sjukdomar och psykisk ohälsa i tider av instabilitet och kriser.

Jordbruk

29. En robust gemensam jordbrukspolitik kommer att vara avgörande för att öka EU:s resiliens, hållbarhet, konkurrenskraft, livsmedelssuveränitet, livsmedelstrygghet och skydd av EU:s jordbrukare. Offentliga medel måste inriktas mot miljömässigt hållbara jordbruksmetoder.

30. Landsbygdsutveckling måste också vara ett centralt inslag i den gemensamma jordbrukspolitiken, för att stödja livskraftiga landsbygdsområden med välfungerande offentliga tjänster och infrastruktur och ta itu med demografiska och ekonomiska utmaningar.

31. Regionerna måste spela en framträdande roll i styrningen av de framtida strategiska planerna för att säkerställa att lokala, regionala och sektorsspecifika särdrag beaktas och att den gemensamma jordbrukspolitiken inriktas på att stödja en hållbar livsmedelsproduktion som är anpassad till lokala förhållanden, generationsskifte och bevarandet av den jordbruksbaserade livsmedelssektorn som en strategisk tillgång.

Säkerhet

32. Européerna och EU står inför föränderliga och flerdimensionella hot, och det måste tas ett gemensamt och kollektivt ansvar för att hantera dessa utmaningar, såsom framhålls i Niinistö-rapporten. Mer behöver göras för att se till att EU har tillräcklig beredskap och försvarsförmåga. ReK:s orubbliga stöd till Ukrainas kommuner och regioner, som uttrycks genom alliansen för att återuppbygga Ukraina, är också en investering i EU:s kommuners och regioners resiliens, eftersom det gör det möjligt att dra lärdom av de ukrainska partnernas erfarenheter.

33. Krisberedskap, oavsett om saken gäller geopolitiska spänningar eller naturkatastrofer, är avgörande och lokala och regionala perspektiv måste återspeglas fullt ut i EU:s politiska strategier så att de är ändamålsenliga när de tillämpas i praktiken. Ett aktivt deltagande av kommuner och regioner är ytterst viktigt, särskilt när det gäller att stärka försvarsindustrin, skydda offentliga platser och kritisk infrastruktur och bygga upp resiliens och cybersäkerhet genom en strategi som omfattar hela samhället.

III. ***#Närhet***

ReK vill särskilt framhålla följande synpunkt:

34. De lokala och regionala myndigheterna har unika förutsättningar att tillgodose medborgarnas föränderliga behov. Att stärka de lokala myndigheternas kapacitet är avgörande för att upprätthålla sammanhållningen, främja inkluderande samhällen och öka medborgarnas förtroende för offentliga institutioner.

Demografiska förändringar

35. Demografiska förändringar, med en åldrande befolkning och problem såsom kompetensflykt, nedlagd jordbruksmark och ökenspridning, ökande försörjningskvoter, regioner som i vissa fall hamnar i utvecklingsfällor och en totalt sett minskande befolkning leder till allvarliga ojämlikheter mellan regioner och samhällen, vilket undergräver sammanhållningen. Sammanhållningspolitiken är fortfarande central för att hantera och mildra de demografiska förändringarna och för att skapa möjligheter för befolkningen i missgynnade och mindre utvecklade regioner. När man inriktar sig på demografiska utmaningar inom ramen för sammanhållningspolitiken bör främjandet av familjevänlig politik, rättvisa mellan generationerna och utveckling av smarta och hållbara strategier för regioner med en krympande befolkning ingå bland inslagen. Detta innebär att man bör underlätta för dem som vill stanna kvar i eller återvända till sina regioner och kommuner genom att främja ett bra företagsklimat som kan erbjuda arbetstillfällen och se till att det finns offentliga tjänster och infrastruktur av hög kvalitet.

Lokal demokrati

36. De lokala och regionala myndigheternas förmåga att hantera systemhot mot demokratin måste stärkas.

37. Frågor om hur klyftan mellan institutioner och medborgare ska överbryggas och de grundläggande rättigheterna och rättsstatsprincipen skyddas är mycket viktiga, och måste hanteras på alla förvaltningsnivåer.

38. Det är likaledes viktigt att främja medborgardeltagande –inte minst ungdomars deltagande – och att se till att alla generationer får komma till tals i beslutsprocesser. Detta är grundläggande för att bygga upp ett rättvist och transparent styrningssystem i vilket ansvar kan utkrävas.

39. Genom sina ledamöter, nätverk och initiativ såsom EU:s nätverk för lokalt förtroendevalda, programmet för unga folkvalda politiker och Europeiska veckan för regioner och städer har ReK tillgång till unika verktyg för att föra EU närmare medborgarna och se till att deras synpunkter når fram till EU-nivån.

40. Det är fortfarande absolut nödvändigt att skydda den lokala demokratin, både inom EU:s gränser och i utvidgningsländerna och länderna i det södra och östra grannskapet.

Jämställdhet

41. Under 2025–2030 kommer det att vara en övergripande prioritering för ReK att bidra till EU:s nästa jämställdhetsstrategi och se till att EU:s färdplan för kvinnors rättigheter innebär konkreta resultat på fältet. Kommittén kommer att aktivt stödja lokala och regionala myndigheter som strategiska partner för att uppnå lika lön för lika arbete och ekonomisk egenmakt, lika tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster av god kvalitet, tillgänglig barnomsorg, balans mellan arbete och privatliv och lika sysselsättningsmöjligheter. ReK stöder också jämställdhetsintegrering i all EU-politik, från att den utformas till att den genomförs, i nära samarbete med alla förvaltningsnivåer. Detta inbegriper ett åtagande om intersektionalitet, framför allt att inkludera kvinnor från marginaliserade och utsatta grupper, inbegripet hbtqi-personer. ReK understryker vikten av att öka kvinnors deltagande i det politiska livet, och att kvinnor och män bör företrädas i lika hög grad när det gäller EU-institutionernas sammansättning och ledande befattningar. Vi uppmanar de politiska institutionerna att anta uppförandekoder som tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och att se till att garantier mot trakasserier tillämpas. Detta är avgörande för att skydda den lokala demokratin och se till att jämlikhet inte bara är en princip utan en del av det verkliga livet i hela EU.

Ungdomsfrågor

42. EU:s nuvarande ungdomsstrategi, som är inriktad på aktivt deltagande och bättre möjligheter till lärande och arbete för ungdomar vilket gynnar ungdomarnas ekonomiska och sociala utveckling, behöver få ökad synlighet och ett större fokus på sitt genomförande. Detta går hand i hand med ett stärkt EU-stöd till utbildning som en viktig aspekt av kompetensunionen, vilket är avgörande för framtida generationers tillgång till arbetstillfällen och bostäder av god kvalitet.

När det gäller de kommande fem åren vill ReK framföra följande synpunkter:

43. De lokala och regionala myndigheterna är nyckelaktörer när det gäller att ta itu med ovannämnda utmaningar och politiska mål på grund av deras politiska legitimitet, deras konstitutionella roller, deras kunskap och deras investeringsbefogenheter, samt genom deras engagemang när det gäller sammanhållning, resiliens och närhet.

44. Kommuner och regioner får inte bara ses som berörda parter i denna process, utan bör även vara aktiva deltagare när EU förbereds för framtiden inom ramen för en ambitiös reformagenda inför utvidgningen.

45. Att de lokala och regionala myndigheterna involveras i utvecklingen av EU:s framtida och politiska process, på grundval av principerna om aktiv subsidiaritet, partnerskap och flernivåstyre, är det enda sättet att effektivt uppnå EU:s mål att sätta regionerna i centrum för EU:s arbete.

Bryssel den 15 maj 2025.

Kata TÜTTŐ

Europeiska regionkommitténs ordförande